

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026-YIL

AVGUST 8-SON, I-QISM

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 - Texnika fanlari

08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

Google
Scholar

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

OpenAIRE

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ФИЛИАЛ В г. ТАШКЕНТЕ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, avgust.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

IQTISODIYOTGA TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB ETISHNING SAMARALI DAVLAT BOSHQARUVI.....	9
Amirov Otabek Xudoyberdi o'g'li	
РОЛЬ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В СИСТЕМЕ ФИНАНСОВОГО КРИЗИС-МЕНЕДЖМЕНТА ПРЕДПРИЯТИЯ.....	14
Маннапова Раъно Абборовна	
METROPOLITEN SANOATIDA MAHALLIYLASHTIRISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING INTEGRAL METODOLOGIK MODELİ	22
Mansurov Xamrokul Ilxomovich	
INVESTMENT COOPERATION BETWEEN UZBEKISTAN AND CHINA: CHALLENGES AND PROSPECTS ..	29
Liu Qing	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI BANK TIZIMI: MARKAZIY BANK VA UNING VAZIFALARINING IQTISODIY ASOSI.....	36
Sherkulova N.B., Fayzullayeva Maxliyo	
MINTAQAVIY IQTISODIYOT: MUAMMOLAR VA XALQARO TAJRIBA.....	41
Yorqin Xudoyberdiev	
BIZNES SUBYEKTLARINING EKSPORT FAOLIYATINI MOLİYALASHTIRISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHNING ASOSIY OMILLARI	45
Karamatdinova Aysawle Paraxatovna	
YOSHLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING PDCA TAMOIYILIGA ASOSLANGAN 7 BOSQICHLI TAKOMILLASHTIRILGAN TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMI	53
Xojiyev Ma'murjon Muxsinjon o'g'li	
HUDUDIY SPORT-SO'G'LOMLASHTIRISH TURIZMINING RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR..	62
Misirxonov Habibxon Iskandar o'g'li	
TRANSPORT SOHASIDA AYOLLAR BANDLIGINI TA'MINLASHNING INTEGRATSIYALASHGAN BOSHQARUV MODELINI TAKOMILLASHTIRISH	71
Abdukarimova Dilnozaxon Mamurjon qizi	
QALMOQIR KONI MIS-MOLIBDEN RUDASINING GRANULOMETRIK TARKIBI VA METALLARNING YIRIKLIK SINFLARI BO'YICHA TAQSIMLANISHINI TAHLIL QILISH	78
Samadov Alisher, Abdusamiyeva Lobarxon	
VELOCITY CALCULATION AND ANALYSIS OF MANIPULATOR MOTION BASED ON THE DIFFERENTIAL APPROACH	83
Egamberdiev Azimjon, Djuraev Sherzod	
PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARIDA INNOVATSION MAHSULOTLAR ISHLAB CHIQRISHNI RAG'BATLANTIRISH OMILLARINI BAHOLASH.....	88
Tojiyev Sa'dulla Muhitdinovich	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIK BARQAROR RIVOJLANISHINI EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH ORQALI TA'MINLASH.....	93
Jo'raxonov Muzaffar Eskandarovich	
MILLIY TURIZM EKOTIZIMINI XALQARO RAQAMLI PLATFORMALARGA INTEGRATSIYA QILISHNING STRATEGIK MEXANIZMLARI.....	101
Temirov E.I.	
TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSİYALARINING EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISHDAGI TA'SIRINI BAHOLASH	109
Mutorov Ilhom Avazjon o'g'li	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARINI BOSHQARISHNING METODOLOGIK ASOSLARI.....	116
Ziyodullayev Sodiqjon Mamadillayevich	

ВЛИЯНИЕ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ НА ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЯМИ МИНЕРАЛЬНО-СЫРЬЕВОГО КОМПЛЕКСА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН.....	121
Худайбердиева Камила, Абдурахманова Мунаввар	
СОВРЕМЕННЫЕ ИСТОЧНИКИ ФИНАНСИРОВАНИЯ ИНВЕСТИЦИОННЫХ ПРОЕКТОВ ТЕКСТИЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ И НАПРАВЛЕНИЯ ПОВЫШЕНИЯ ИХ ДОСТУПНОСТИ	127
Дадабоева Муштари Хамидиллаевна	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДИКИ УПРАВЛЕНИЯ КОНКУРЕНТНЫМ ПОТЕНЦИАЛОМ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ	138
Ташмухамедова Карима Саматовна	
ИНТЕГРАЦИЯ ОЦЕНКИ КОРПОРАТИВНОГО РИСК-МЕНЕДЖМЕНТА В ИНДЕКС КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ СТРОИТЕЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН.....	143
Маманазаров Ойбек, Аблаева Валентина	
TURIZMDA PROFESSIONAL TA'LIM VA O'QITISH (VET) TIZIMLARINING QIYOSIY TAHLILI: O'TISH DAVRI IQTISODIYOTLARI UCHUN SINGAPUR VA AVSTRALIYA TAJRIBASI.....	150
Abdullabekova Noilaxon G'ofurjon qizi	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATINI CAMELS TIZIMIDA BAHOLASHNING NAZARIY VA METODOLOGIK TADQIQI	156
Safaraliyev Basir Norboyevich	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQISH MEKANIZMI VA TRANSFORMATSIYA NATIJADORLIGINI BAHOLASH	162
Vafiyev Raxim Xalimjonovich	
JINCHAN REAGENTI YORDAMIDA KVARSLI-PIRIT KONSENTRATIDAN OLTINNI TANLAB ERITIB AJRATIB Olish.....	169
Rahmonova Umida, Xasanov Abdurashid, Saidahmedov Aktam	
QALMOQQIR MIS-MOLIBDEN RUDALARI MINERALLARINING OCHILISH DARAJASINI BAHOLASH VA BOYITISH TEXNOLOGIYASINI ASOSLASH.....	174
Samadov Alisher, Abdusamiyeva Lobarxon	
ФАКТОРЫ МОЛОДЕЖНОЙ БЕЗРАБОТИЦЫ В УЗБЕКИСТАНЕ: ЭКОНОМЕТРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ВЛИЯНИЯ ДЕМОГРАФИЧЕСКИХ, МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИХ И ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ	179
Мусаева Шоира, Усмонова Дилфуза	
QARZ KAPITALI ASOSIDA LOYIHALARNI AMALGA OSHIRISHDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK (DXSH) AMALIYOTINING AHAMIYATI	183
Xushvaqov Islombek Muxammadi o'g'li	
ANGREN VA YANGI ANGREN IESLARINING KUL-SHLAK AG'DARMALARI TEXNOLOGIK NAMUNALARNING MODDIY TARKIBINI O'RGANISH	189
Almatov Ilxomjon, Xatamov G'ayrat, Jabborov Ergash, Sodiqov Farrux	
AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARI SOHASIDA MOLIVAVIY NATIJALAR HISOB METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING YAXLIT TIZIMI	195
Bekchanov Faxriddin Atabekovich	
XIZMATLAR SOHASINI RIVOJLANTIRISHDA TIJORAT BANKLARI FAOLIYATINI O'RNI	200
Safaraliyev Suyun Sheraliyevich	
RESEARCH AND DESIGN OF ANAEROBIC REACTORS FOR EFFECTIVE FERMENTATION OF AGRICULTURAL RESIDUE	204
Dilbar Ramazonova	
"TARMOQLARDAN FOYDALANISH" BOBINI O'QITISHDA MUALLIFLIK TA'LIM PLATFORMASIDAN FOYDALANISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI	209
Allaberganova Muyassar, Po'lotova Sevinchov	
RAQAMLI MARKETING PLATFORMALAR ASOSIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMLARI	216
Pirmatov Oybek Shovkat o'g'li	

TIJORAT BANKLARIDA ICHKI AUDITNI TASHKIL ETISH VA O'TKAZISH JARAYONLARINING AMALDAGI HOLATI	223
Yuldashev Xurshidbek Mamirjonovich	
ELEKTRON SAVDO PLATFORMALARIDA MOLIVAVIY TAHLIL AMALIYOTINING MUAMMOLARI VA UNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	232
Amanqulova Muxlisa Narsafar qizi	
SURXONDARYODA YASHIL TURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	240
Mamatov Sardor, Rashidova Nargiza	
XORIJIY MAMLAKATLARDA UY-JOY NARXLARIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNI BAHOLASH TAJRIBASI... ..	246
Sadikova Dildora Abdulla qizi	
TOMORQA XO'JALIKLARI FAOLIYATIDAN KELADIGAN DAROMADLARNI OSHIRISHDA INNOVATSIYALARNING ROLI	252
U.U. Nurullayev	
ECONOMIC EFFICIENCY OF IMPLEMENTING ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN WAREHOUSE OPERATIONS.....	257
Abdulazizova Shakhrixoda Azizbek kizi	
IXTISOSLASHUV VA KONSENTRATSIYANI TAKOMILLASHTIRISH ASOSIDA SUT MAHSULOTLARINI YETISHTIRISHNING SAMARADORLIGI VA RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	262
Sherbekova Ariuxan Rashidovna	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARI KAPITAL TARKIBINING INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLIVALASHTIRISH IMKONIYATLARIGA TA'SIRI TAHLILI.....	266
Jumaniyazova Feruza Rajabovna	
ОПТИМИЗАЦИЯ РЕЖИМОВ ВЫРАБОТКИ КИСЛОРОДА И СЖАТОГО ВОЗДУХА ДЛЯ СНИЖЕНИЯ ЭНЕРГОЁМКОСТИ ПРОИЗВОДСТВА ЧЕРНОВОЙ МЕДИ.....	271
T.C. Kamalov, X.T. Tashева, D.A. Ishanova, U.I. Ablyayev	
SOLIQ SIYOSATINING INVESTITSION FAOLLIKKA TA'SIRI.....	279
Baxtiyorova Jasmina Jasurovna, Zarif Oripovich Axrorov	
SUV TEJOVCHI TEXNOLOGIYALARNI OMMALASHTIRISH VA JORIY ETISHNI DAVLAT TOMONIDAN MOLIVAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHNING SAMARALI TIZIMINI SHAKLLANTIRISH (QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI MISOLIDA)	284
Seitnazarov Baxadir Muratbaevich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA MOLIVAVIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASH VA RISKLARNI BOSHQARISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	291
Tuopova Nigora Xolmurod qizi	
VIRTUAL REALLIK SAHNALARIDA KO'P ISHTIROKCHILI HOLISTIK HARAKATNI REAL VAQT REJIMIDA KUZATISH VA KO'P AGENTLI SKELETNI RETARGETING QILISH.....	297
Abdusamatov Abdurasul Abduqahhor o'g'li	
O'ZBEKISTON KAPITAL BOZORIDA FINTEX VOSITALARIDAN FOYDALANISH VA INVESTITSIYA FAOLLIGI.....	304
Karimova Nurjahan Olim qizi	
MAHALLIY AMALIYOTDA MOLIVAVIY..... HISOBOTNI SOXTALASHTIRISHNING ENG KENG TARQALGAN SHAKLLARINI TAHLIL QILISH	311
Xusanov Shuxrat Burxanovich	
TIJORAT BANKLARIDA XALQARO PUL O'TKAZMALARI BILAN BOG'LIQ MOLIVAVIY RISKLARNI BAHOLASH YO'LLARI.....	318
Eshmamatov Davlat Nuriddinovich	
QASHQADARYO VILOYATIDA XIZMATLAR SOHASINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING HUDUDIY TAHLILI	325
Buriyev Sherzod Ahadovich	

TEKNOLOGIK MODERNIZATSIYA INVESTITSİYALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING OMILLARI VA MEXANIZMLARI	329
---	-----

Sarimsaqov Sherzod Xamidovich

TEKNOLOGIK MODERNIZATSIYA INVESTITSİYALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING OMILLARI VA MEXANIZMLARI

Sarimsaqov Sherzod Xamidovich

“Agrobank” ATB Andijon viloyat boshqarmasi
muammoli kreditlar bilan ishlash bo'limi bosh menejeri

Annotatsiya. To'qimachilik korxonalarida texnologik modernizatsiyaga yo'naltirilgan investitsiyalarning iqtisodiy samaradorligini shakllantiruvchi omillar hamda uni oshirish mexanizmlari tadqiq etilgan. Investitsiyalar hajmi bilan korxonalarning ishlab chiqarish va iqtisodiy natijalari o'rtasidagi bog'liqlik aniqlanib, texnologik modernizatsiya investitsiyalari samaradorligini baholashga kompleks yondashuv ishlab chiqilgan. Texnologik modernizatsiya investitsiyalarining samaradorligini baholash uchun investitsion, texnologik, ishlab chiqarish, mehnat, resurs, moliyaviy va eksport ko'rsatkichlarini integratsiyalashga asoslangan mexanizm taklif etilgan.

Kalit so'zlar: texnologik modernizatsiya, investitsiya samaradorligi, to'qimachilik sanoati, asosiy kapital, mehnat unumdorligi, resurs tejamkorligi, raqamlashtirish, qo'shilgan qiymat, eksport, investitsiya mexanizmi.

Аннотация. Исследованы факторы, формирующие экономическую эффективность инвестиций, направленных на технологическую модернизацию текстильных предприятий, а также механизмы её повышения. Определена взаимосвязь между объёмом инвестиций и производственно-экономическими результатами предприятий, разработан комплексный подход к оценке эффективности инвестиций в технологическую модернизацию. Для оценки эффективности инвестиций в технологическую модернизацию предложен механизм, основанный на интеграции инвестиционных, технологических, производственных, трудовых, ресурсных, финансовых и экспортных показателей.

Ключевые слова: технологическая модернизация, эффективность инвестиций, текстильная промышленность, основной капитал, производительность труда, ресурсосбережение, цифровизация, добавленная стоимость, экспорт, инвестиционный механизм.

Abstract. The factors determining the economic efficiency of investments aimed at the technological modernization of textile enterprises, as well as mechanisms for improving their effectiveness, are examined. The relationship between investment volume and the production and economic performance of enterprises is identified, and a comprehensive approach to evaluating the efficiency of technological modernization investments is developed. A mechanism integrating investment, technological, production, labor, resource, financial, and export indicators is proposed to assess the efficiency of investments in technological modernization.

Keywords: technological modernization, investment efficiency, textile industry, fixed capital, labor productivity, resource efficiency, digitalization, value added, exports, investment mechanism.

KIRISH

Zamonaviy sanoat taraqqiyoti sharoitida texnologik modernizatsiya korxonalarning raqobatbardoshligini ta'minlovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Texnologik modernizatsiya jarayoni ishlab chiqarish vositalarini jismoniy jihatdan yangilash bilan cheklanmay, balki texnologik jarayonlarni avtomatlashtirish, raqamli boshqaruv tizimlarini joriy etish, mehnat resurslarining sifatini oshirish, resurslardan foydalanish samaradorligini takomillashtirish va mahsulot ishlab chiqarishning texnologik zanjirini yuqori qo'shilgan qiymatli bosqichlarga siljitishni ham qamrab oladi.

Mazkur yondashuv OECD tadqiqotlarida ham asoslangan bo'lib, raqamli texnologiyalarning korxona mahsuldorligiga ta'siri texnologiyaning o'zi bilan cheklanmasligi, balki ko'nikmalar, tashkiliy kapital va boshqa nomoddiy aktivlar bilan uyg'unlashganda kuchayishi ta'kidlangan [1]. Xususan, firma darajasidagi empirik tahlillar raqamli texnologiyalarni qabul qilish sanoat korxonalarda mahsuldorlikning o'sishi bilan bog'liqligini, malakali kadrlar salohiyatini yanada oshirish esa ushbu ta'sirni kuchaytirish imkonini berishini ko'rsatgan.

To'qimachilik sanoatida mazkur masala alohida ahamiyatga ega. Chunki ushbu tarmoqda texnologik uskunalarning ishlash unumdorligi, energiya va xomashyo sarfi, brak darajasi, mehnat unumdorligi hamda mahsulotni qayta ishlash chuqurligi korxonaning yakuniy moliyaviy natijasiga bevosita ta'sir qiladi.

O'zbekistonda so'nggi yillarda ishlab chiqarish sanoatiga investitsiyalar hajmining sezilarli darajada oshgani kuzatilmoqda. Milliy statistika qo'mitasining rasmiy ma'lumotlariga ko'ra, ishlab chiqarish sanoatida asosiy kapitalga investitsiyalar hajmi 2022-yilda 52,4 trln so'mni, 2023-yilda 67,8 trln so'mni, 2024-yilda 95,8 trln so'mni va 2025-yilda 137,1 trln so'mni tashkil etgan. 2025-yilda ushbu investitsiyalarning 16,3 foizi to'qimachilik mahsulotlari va kiyim-kechak ishlab chiqarishiga to'g'ri kelgan. Ushbu dinamika asosida 2022–2025-yillarda ishlab chiqarish sanoatida asosiy kapitalga investitsiyalarning o'sish koeffitsiyenti:

$$K_1 = 137,1 / 52,4 = 2,616$$

ni tashkil etadi.

Demak, 2025-yildagi investitsiya hajmi 2022-yilga nisbatan 2,62 marta ko'p bo'lgan.

Mazkur natija investitsiyalar hajmining sezilarli o'sishini ifodalaydi, shu bilan birga, investitsiyalar samaradorligini alohida iqtisodiy mezonlar asosida baholash zaruratini yuzaga keltiradi. Bu yerda investitsiya kiritmasi bilan investitsiyaning iqtisodiy qaytimi o'rtasidagi farqni ilmiy jihatdan ajratish zarur. Shu sababli maqolaning asosiy ilmiy muammosi quyidagicha shakllantiriladi:

To'qimachilik korxonalarida texnologik modernizatsiya investitsiyalari hajmining o'sishi qanday sharoitlarda mehnat unumdorligi, resurs samaradorligi, mahsulotning qo'shilgan qiymati va eksport salohiyatining o'sishiga aylanadi?

Mazkur savolga javob berish investitsiya samaradorligini faqat moliyaviy qaytim sifatida emas, balki texnologik va ishlab chiqarish natijalarining integral tizimi sifatida baholashni talab etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Texnologik modernizatsiya investitsiyalarining korxona samaradorligiga ta'siri bo'yicha P. Gal, G. Nicoletti, T. Renault, S. Sorbe va C. Timiliotis tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda raqamli texnologiyalarni ishlab chiqarish jarayonlariga joriy etish korxonalar mahsuldorligining oshishi bilan uzviy bog'liqligi asoslangan. Mualliflar texnologik investitsiyalarning samarasi faqat yangi uskunalar va raqamli vositalarni joriy etish bilan emas, balki xodimlarning malakasi, tashkiliy kapital va nomoddiy aktivlarning rivojlanganlik darajasi bilan ham belgilanishini ta'kidlaydilar. Mazkur yondashuv texnologik modernizatsiya investitsiyalarini ishlab chiqarish samaradorligini oshiruvchi kompleks omil sifatida baholash imkonini beradi [1].

N. Mosiashvili va J. Pareliussen korxonalar darajasidagi empirik ma'lumotlar asosida raqamli texnologiyalarni o'zlashtirish bilan mehnat unumdorligi o'rtasidagi bog'liqlikni tadqiq etganlar. Tadqiqot natijalariga ko'ra, raqamli texnologiyalarni faol joriy etgan korxonalarda mehnat unumdorligining ijobiy o'sishi kuzatiladi, shuningdek, raqamlashtirishning bilvosita samarasi ishlab chiqarish tarmoqlarida ham namoyon bo'ladi. Mualliflarning ilmiy xulosalari texnologik modernizatsiya samaradorligini baholashda investitsiya hajmi bilan bir qatorda mehnat unumdorligi, raqamli ko'nikmalar va ishlab chiqarish jarayonlarining texnologik yangilanish darajasini hisobga olish zarurligini ko'rsatadi [7].

OECD tadqiqotlarida texnologik modernizatsiya ishlab chiqarish tizimlarini yangilash, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish hamda nomoddiy aktivlardan samarali foydalanish bilan bog'liq jarayon sifatida qaraladi. Xususan, kapital unumdorligi kapital resurslaridan mahsulot yaratishda foydalanish samaradorligini ifodalashi, AKT va intellektual mulk obyektlariga yo'naltirilgan investitsiyalar esa texnologiyalarni ishlab chiqarishga joriy etish hamda korxonalarning mavjud texnologiyalarni o'zlashtirish imkoniyatlarini kengaytirishi qayd etilgan. Shu jihatdan, texnologik modernizatsiya investitsiyalarining samaradorligini kapital unumdorligi, mehnat unumdorligi, raqamlashtirish va nomoddiy aktivlardan foydalanish natijalari bilan kompleks baholash ilmiy jihatdan maqsadga muvofiqdir [8], [9].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotning nazariy-metodologik asosini investitsiyalar samaradorligi, texnologik taraqqiyot va mahsuldorlik o'rtasidagi bog'liqlikni ifodalovchi iqtisodiy nazariyalar tashkil etadi.

Texnologik modernizatsiya investitsiyalarining samarasini quyidagi funksional bog'liqlik orqali ifodalash mumkin:

$$ETM=f(I_T, LP, R_E, Q_V, X, D, H)$$

bu yerda:

ETM-texnologik modernizatsiya investitsiyalarining iqtisodiy samaradorligi;

I_T -texnologik investitsiyalar hajmi;

LP-mehnati unumdorligi;

R_E - resurs va energiya samaradorligi;

Q_V -qo'shilgan qiymat;

X- eksport natijadorligi;
D-raqamlashtirish darajasi;
H-inson kapitali va kadrlar salohiyati.

Mazkur yondashuvning prinsipial jihati shundaki, texnologik investitsiya samaradorligi bitta ko'rsatkich emas, ko'rsatkichlar tizimi orqali baholanadi.

Xususan, investitsiya samaradorligining bazaviy koeffitsiyenti:

$$IE = \Delta Y / I_T$$

orqali aniqlanishi mumkin.

Bu yerda:

ΔY -investitsiya natijasida qo'shimcha yaratilgan iqtisodiy natija;

I_T -texnologik modernizatsiya investitsiyalari.

Biroq to'qimachilik korxonasi uchun ΔY ni faqat mahsulot hajmi orqali o'lchash yetarli emas. Shu sababli qo'shimcha ravishda mehnat unumdorligi:

$$LP = VA / L$$

formulasi orqali baholanishi maqsadga muvofiq. Bu yerda VA-qo'shilgan qiymat, L-mehnat sarfi.

OECD metodologiyasida ham mehnat unumdorligi qo'shilgan qiymatning mehnat sarfiga nisbati sifatida baholanadi. Shu bilan birga, kapital samaradorligi:

$$KP = VA / K$$

ko'rinishida baholanishi mumkin. Bunda K-ishlab chiqarishda foydalanilayotgan kapital xizmatlari yoki kapital bazasi.

Demak, texnologik modernizatsiyaning haqiqiy natijasi:

$$I_T \rightarrow K \rightarrow LP, KP \rightarrow C \rightarrow Q_v \rightarrow X$$

zanjiri orqali tahlil qilinishi lozim.

TAHLIL VA NATIJALAR

Investitsiya dinamikasi

1-jadval

O'zbekiston ishlab chiqarish sanoatida asosiy kapitalga investitsiyalar dinamikasi¹

Yil	Investitsiya, trln so'm	Oldingi yilga nisbatan o'sish, %
2022	52,4	—
2023	67,8	129,4
2024	95,8	141,3
2025	137,1	143,1

Jadval ma'lumotlari ishlab chiqarish sanoatida kapital yangilanish jarayoni jadallashganini ko'rsatadi. 2022–2025-yillar oralig'ida investitsiyalar 84,7 trln so'mga ko'paygan. O'rtacha yillik geometrik o'sish sur'ati:

$$g = \left(\frac{137,1}{52,4} \right)^{1/3} - 1 = 37,7\% \text{ ni tashkil etadi.}$$

Shu bilan birga, 2024-yilda ishlab chiqarish sanoati investitsiyalarining 16,3 foizi to'qimachilik va kiyim-kechak ishlab chiqarishiga to'g'ri kelgan. Buni shartli hisobda:

$$137,1 \times 0,163 = 22,35 \text{ trln so'm}$$

sifatida ifodalash mumkin.

Muhim metodologik izoh: 22,35 trln so'm Milliy statistika qo'mitasi bergan 16,3 foizlik ulushni 137,1 trln so'mga qo'llash orqali olingan hisob-kitob natijasidir. Shu bois uni Statistika qo'mitasi tomonidan alohida e'lon qilingan mutlaq summa sifatida emas, balki hisob-kitob asosida aniqlangan ko'rsatkich sifatida keltirish maqsadga muvofiq.

Investitsiya va ishlab chiqarish natijalarining qiyosiy tahlili. 2025-yilda O'zbekistonda 58,5 trln so'mlik to'qimachilik mahsulotlari ishlab chiqarilgan. Bu 2024-yilning shu davriga nisbatan 6,3 foiz ko'p. Tarmoqning umumiy sanoat ishlab chiqarishidagi ulushi 8,9 foizni tashkil etgan. Shu davrda to'qimachilik mahsulotlari eksporti taxminan 1,7 mlrd AQSH dollarini tashkil qilgan. Mazkur ma'lumotlar investitsiya dinamikasi bilan birgalikda talqin qilinganda muhim ilmiy xulosa kelib chiqadi.

2022–2025-yillarda ishlab chiqarish sanoati investitsiyalari o'rtacha yillik 37,7 foizga o'sgan bir sharoitda,

1 O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi [2].

2025-yilda to'qimachilik mahsulotlari ishlab chiqarishining yillik o'sishi 6,3 foizni tashkil etgan. Shu bilan birga, ushbu ikki ko'rsatkichni bevosita **“investitsiya samaradorligi $6,3 / 37,7 = 16,7$ foiz”** tarzida talqin qilish metodologik jihatdan maqsadga muvofiq emas. Buning sababi shundaki, ko'rsatkichlar turli davrlarni qamrab oladi; investitsiyalar butun ishlab chiqarish sanoatiga taalluqli, to'qimachilik mahsulotlari ishlab chiqarishi esa tarmoq kesimida olingan; shuningdek, investitsiya va ishlab chiqarish natijasi o'rtasida vaqt lagi mavjud. Shu sababli qiyosiy tahlildan chiqariladigan ilmiy xulosa korrelyatsiya sifatida emas, balki mazkur yo'nalishni yanada chuqurroq tadqiq etish zaruratini ko'rsatuvchi empirik dalil sifatida qabul qilinishi maqsadga muvofiq.

Texnologik modernizatsiyaning mahsulot tarkibiga ta'siri. 2025-yilda O'zbekistonda yirik korxonalar tomonidan 70,1 ming tonna trikotaj mato ishlab chiqarilgan bo'lib, ushbu ko'rsatkich 2024-yilga nisbatan 32,5 foizga oshgan.

Shuningdek, 2025-yilda yirik korxonalar tomonidan 43,1 trln so'mlik kiyim-kechak mahsulotlari ishlab chiqarilgan va bu ko'rsatkich 2024-yilga nisbatan 21,7 foizga yuqori bo'lgan (2-jadval).

2-jadval

To'qimachilik tarmog'ining ayrim segmentlarida o'sish dinamikasi²

Ko'rsatkich	Davr	O'sish
To'qimachilik mahsulotlari	2025/2024	6,3%
Trikotaj mato	2025/2024	32,5%
Kiyim-kechak	2025/2024	21,7%

Qiyosiy tahlil:

$$32,5\% > 21,7\% > 6,3\%.$$

Bu yerda trikotaj mato va kiyim-kechak ishlab chiqarishdagi o'sish umumiy to'qimachilik mahsulotlari ishlab chiqarishining o'sishidan yuqori ekanligi ko'rinadi. Iqtisodiy nuqtai nazardan, buni ishlab chiqarish zanjirining yuqori qayta ishlash bosqichlariga siljishi sifatida talqin qilish mumkin. Shu bilan birga, ushbu tendensiyaning texnologik modernizatsiya bilan bog'liqligini yanada aniq asoslash uchun korxona darajasidagi investitsiya va ishlab chiqarish ma'lumotlari asosida qo'shimcha empirik tahlil olib borish maqsadga muvofiq. Maqolaning ilmiy ahamiyati aynan shu jihatda namoyon bo'ladi: statistik fakt va uning ilmiy interpretatsiyasi bir-biridan ajratiladi.

Eksport tarkibi va qo'shilgan qiymat bo'yicha tahlil. 2025-yilda O'zbekistonning to'qimachilik mahsulotlari eksporti 2 266,1 mln AQSH dollarini tashkil etgan. Mazkur ko'rsatkich 2024-yilning shu davriga nisbatan 14,6 foizga o'zgargan. Shu davrda eksport tarkibida tayyor to'qimachilik mahsulotlarining ulushi 51,6 foizni, ip-kalavaning ulushi esa 28,4 foizni tashkil etgan (3-jadval).

3-jadval

2025-yilda to'qimachilik eksporti tarkibi³

Ko'rsatkich	Qiymat
Jami to'qimachilik eksporti	2 266,1 mln AQSH doll.
Jami eksportdagi ulushi	7,3%
Tayyor to'qimachilik mahsulotlari	51,6%
Ip-kalava	28,4%

Ushbu ko'rsatkichlardan kelib chiqib, tayyor mahsulotlar eksportining absolut qiymatini taxminan hisoblash mumkin:

$$2\,266,1 \times 0,516 = 1\,169,3 \text{ mln AQSH doll.}$$

Ya'ni 2025-yilda tayyor to'qimachilik mahsulotlari eksporti shartli hisobda 1,17 mlrd AQSH dollari atrofida bo'lgan. Ip-kalava bo'yicha:

$$2\,266,1 \times 0,284 = 643,6 \text{ mln AQSH doll. yoki taxminan } 643,6 \text{ mln AQSH dollarini tashkil etgan.}$$

Bu hisob-kitoblardan kelib chiqadigan asosiy xulosa shundan iboratki, to'qimachilik eksportida tayyor mahsulotlar segmentining ulushi katta bo'lib, texnologik modernizatsiyaning strategik natijalaridan biri mahsulotni qayta ishlash chuqurligini oshirish bo'lishi lozim.

Shu bilan birga, tayyor mahsulotlar ulushining yuqoriligi har bir korxonada texnologik modernizatsiyaga yo'naltirilgan investitsiyalar samaradorligining yuqori ekanligini bevosita anglatmaydi. Bu tarmoq darajasidagi tarkibiy o'zgarishni ifodalaydi.

Texnologik modernizatsiya investitsiyalari samaradorligining omillari. Tadqiqot natijalari texnologik

2 O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi [3–5].

3 O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi, Foreign Trade Turnover of the Republic of Uzbekistan, 22.12.2025 [6].

modernizatsiya samaradorligiga ta'sir qiluvchi omillarni yetti guruhga ajratish imkonini beradi (4-jadval):

4-jadval

Texnologik modernizatsiya samaradorligiga ta'sir qiluvchi omillar tarkibi⁴

Omilar guruhi	O'lchash ko'rsatkichlari
Investitsion	investitsiya hajmi, investitsiya/asosiy kapital nisbati
Texnologik	uskuna unumdorligi, avtomatlashtirish darajasi
Mehnat	mehnat unumdorligi, bir ishchiga to'g'ri keladigan mahsulot hajmi
Resurs	energiya, suv va xomashyo sarfi
Moliyaviy	ROI, NPV, IRR, qoplanish muddati
Bozor	eksport, mahsulot narxi, bozor ulushi
Raqamli	ERP, IoT, avtomatlashtirish, ma'lumotlar asosida boshqaruv

OECD tadqiqotlari raqamli texnologiyalarni qabul qilgan firmalarda mahsuldorlik ustamasi mavjudligini, texnologiyalarning samarasi esa kadrlar, tashkiliy qobiliyat va nomoddiy aktivlar bilan uyg'unlashganda yanada kuchayishini ko'rsatadi [7].

Shu nuqtai nazardan, texnologik modernizatsiyaning samaradorligi:

Texnologiya + Kadr + Tashkilot + Raqamlashtirish

kombinatsiyasiga bog'liq.

Demak, yangi texnologik liniyaning samarali ishlashi operatorlar malakasini oshirish, texnik xizmat ko'rsatish tizimini takomillashtirish, raqamli monitoringni joriy etish, ishlab chiqarishni rejalashtirish tizimini integratsiyalash hamda xomashyo sifati nazoratini ta'minlash bilan uzviy bog'liq. Mazkur omillarning uyg'unligi investitsiyaning potensial samarasini to'liq ro'yobga chiqarish imkonini beradi. Bu holat iqtisodiy adabiyotlarda texnologik kapital va komplementar kapital o'rtasidagi bog'liqlik sifatida talqin qilinadi. OECD ham raqamli texnologiyalar samarasini kadrlar va tashkiliy imkoniyatlar bilan bog'laydi.

Taklif etilayotgan tashkiliy-iqtisodiy mexanizm. Tadqiqot natijasida to'qimachilik korxonalarida texnologik modernizatsiya investitsiyalarini boshqarishning quyidagi mexanizmini taklif etamiz:

TA→IN→TE→FE→RI→TI→PM

bu yerda: TA-texnologik audit; IN-investitsiya ehtiyojini aniqlash; TE-muqobil texnologiyalarni iqtisodiy baholash; FE-moliyalashtirish manbasini tanlash; RI-investitsion risklarni baholash; TI-texnologiyani joriy etish; PM-post-investitsion monitoring.

Mexanizmning birinchi bosqichida korxonaning mavjud texnologik bazasi diagnostika qilinadi.

Ikkinchi bosqichda modernizatsiyadan kutilayotgan natijalar miqdoriy ko'rinishda belgilanadi:

$\Delta LP, \Delta C, \Delta E, \Delta Q, \Delta X$

ya'ni:

mehnat unumdorligining o'sishi;

tannarxning pasayishi;

energiya sarfining kamayishi;

ishlab chiqarish hajmining o'sishi;

eksport hajmining oshishi.

Uchinchi bosqichda muqobil texnologiyalar hayotiy sikl xarajatlari bo'yicha taqqoslanishi lozim. Bu yondashuvda eng arzon uskuna emas, balki:

$$LCC = I_0 + OPEX + M + E - C_R$$

bo'yicha eng past hayotiy sikl xarajatiga ega bo'lgan texnologiya ustuvor deb baholanadi. Bu yerda:

I_0 -boshlang'ich investitsiya;

OPEX-ekspluatatsiya xarajatlari;

M-texnik xizmat ko'rsatish xarajatlari;

E-energiya xarajatlari;

C_R -qoldiq qiymat.

Shu tariqa investitsiya qarorini faqat uskuna sotib olish qiymatiga asoslashdan butun hayotiy sikldagi iqtisodiy samaradorlikka asoslashga o'tish ta'minlanadi.

Olingan natijalar texnologik modernizatsiya investitsiyalarini samaradorligini uch darajada baholash zarurligini ko'rsatadi.

Birinchi daraja -investitsion samara:

$$I \rightarrow K$$

Ya'ni investitsiya hisobiga korxonaning texnologik kapitali yangilanadi.
Ikkinchi daraja - ishlab chiqarish samarasi:

$$K \rightarrow LP + Q + R$$

Yangi texnologiya mehnat unumdorligi, ishlab chiqarish hajmi va resurs samaradorligiga ta'sir qiladi.
Uchinchi daraja - bozor va moliyaviy samara:

$$LP + Q + R \rightarrow C + P + X$$

Bu bosqichda tannarx, foyda va eksport natijalari shakllanadi.

Shunday qilib, texnologik modernizatsiyaning iqtisodiy samarasi quyidagi zanjirda shakllanadi:

Investitsiya → texnologik kapital → mahsuldorlik → tannarx → qo'shilgan qiymat → foyda → eksport raqobatbardoshligi.

Ushbu zanjir maqolaning asosiy nazariy natijasi sifatida shakllantirilishi mumkin.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijasida to'qimachilik korxonalarida texnologik modernizatsiya investitsiyalarining iqtisodiy samaradorligi investitsiya hajmining o'zi bilan emas, balki investitsiya natijasida shakllanadigan texnologik va iqtisodiy natijalar majmuasi bilan belgilanishi asoslandi. O'zbekiston ishlab chiqarish sanoatida asosiy kapitalga investitsiyalar 2022–2025-yillarda 52,4 trln so'mdan 137,1 trln so'mgacha, ya'ni 2,62 marta oshgan. 2025-yilda ushbu investitsiyalarning 16,3 foizi to'qimachilik mahsulotlari va kiyim-kechak ishlab chiqarishiga to'g'ri kelgan.

2025-yilda to'qimachilik mahsulotlari ishlab chiqarishining 6,3 foizga, trikotaj mato ishlab chiqarishining 32,5 foizga va kiyim-kechak ishlab chiqarishining 21,7 foizga o'sishi tarmoqda mahsulotning qayta ishlash darajasi yuqori bo'lgan segmentlarning jadalroq rivojlanayotganini ko'rsatadi.

2025-yilda to'qimachilik mahsulotlari eksporti 2 266,1 mln AQSH dollarini tashkil etgan va eksport tarkibida tayyor to'qimachilik mahsulotlari 51,6 foiz ulushga ega bo'lgan. Shu bilan birga, umumiy eksport hajmining 14,6 foizga o'zgarishi tashqi bozor konyunkturasi ham tarmoq natijadorligiga sezilarli ta'sir ko'rsatishini anglatadi.

Shu asosda texnologik modernizatsiya investitsiyalarining samaradorligini baholashda quyidagi ko'rsatkichlar tizimini qo'llash taklif etiladi:

$$E_{TM} = f(I, LP, CP, RE, QV, X, D)$$

bu yerda:

I – investitsiya;

LP – mehnat unumdorligi;

CP – kapital unumdorligi;

RE – resurs samaradorligi;

QV – qo'shilgan qiymat;

X – eksport;

D – raqamlashtirish.

Shunday qilib, texnologik modernizatsiya investitsiyalarining samaradorligini oshirishning asosiy sharti investitsiyalar hajmini ko'paytirish bilan bir qatorda, har bir investitsiya birligining mahsuldorlik, resurs tejamkorligi, qo'shilgan qiymat va eksport natijalariga transformatsiyalanish darajasini oshirishdan iborat.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Gal P., Nicoletti G., Renault T., Sorbe S., Timiliotis C. Digitalisation and productivity: In search of the holy grail – Firm-level empirical evidence from EU countries // OECD Economics Department Working Papers. – Paris: OECD Publishing, 2019. – No. 1533. – DOI: 10.1787/5080f4b6-en.
2. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. Sanoatdagi investitsiyalarning asosiy qismi to'qimachilikka yo'naltirilgan. – 26-09-2025.
3. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. Textile products worth 58.5 trillion soums were produced in 8 months. – 30-09-2025.
4. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. In 2025, 70.1 thousand tons of knitted fabric were produced. – 13-02-2026.
5. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. Kiyim ishlab chiqarish bo'yicha qaysi hudud peshqadam? – 06-02-2026.
6. National Statistics Committee of the Republic of Uzbekistan. Foreign Trade Turnover of the Republic of Uzbekistan: Press Release. – 22-12-2025.
7. Mosiashvili N., Pareliussen J. Digital technology adoption, productivity gains in adopting firms and sectoral spill-overs: Firm-level evidence from Estonia // OECD Economics Department Working Papers. – Paris: OECD Publishing, 2020. – No. 1638. – DOI: 10.1787/ba9d00be-en.
8. OECD. The Next Production Revolution: Implications for Governments and Business. – Paris: OECD Publishing,

2017. – DOI: 10.1787/9789264271036-en.
9. OECD. Capital productivity and the role of ICT and intangible assets // OECD Compendium of Productivity Indicators 2018. – Paris: OECD Publishing, 2018.
 10. OECD. Business investment in the face of the digital transformation: Initial evidence // OECD Economics Department Working Papers. – Paris: OECD Publishing, 2026. – No. 1859. – DOI: 10.1787/4f89aa3e-en.
 11. O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasi. Dissertatsiya mavzusi bo'yicha e'lon qilingan ilmiy ishlarga qanday talablar qo'yiladi? // OAK rasmiy axboroti.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 8

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100